

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

BISNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de regels voor de thematische oproep voor onderzoeksprojecten bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO)
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Vlaanderen staat aan de Europese top wat betreft onderzoek en innovatie. Vlaanderen is ook rijk aan een breed 'voedsel-ecosysteem' met een landbouwsector en aansluitende sterke voedselindustrie. Tegelijkertijd staat deze landbouw- en voedselsector onder druk om een duurzame transitie succesvol te realiseren. Door twee Vlaamse troeven te koppelen, willen we van deze uitdaging een opportuniteit maken.

Met de principiële goedkeuring van dit ontwerp van besluit scheidt de Vlaamse Regering een kader voor de organisatie van een thematische oproep voor onderzoeksprojecten bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de thematische oproep voor onderzoeksprojecten bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (hierna FWO) dat hierbij voorgelegd wordt voor principiële goedkeuring, situeert zich in het beleidsveld wetenschappelijk onderzoek.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Dit ontwerp van besluit is een reglementair besluit waarin een juridisch kader wordt uitwerkt voor subsidiering van de thematische oproep voor onderzoeksprojecten bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (hierna FWO) dat hierbij voorgelegd wordt voor principiële goedkeuring.

Het wetgevingstechnisch advies en taaladvies (nr. 2023/253) werd voor het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de regels voor de thematische oproep voor onderzoeksprojecten bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen verleend op 22/06/2023.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

I. Beleidskader

De Europese Commissie lanceerde in 2020 in het kader van de Europese 'Green Deal' de 'Van boer tot bord'-strategie voor een eerlijk, gezond en milieuvriendelijk voedselsysteem. De ambities van de strategie zijn vierledig: de milieu- en klimaatvoetafdruk van het EU-voedselsysteem verkleinen, de veerkracht van het voedselsysteem vergroten, voedselzekerheid garanderen, ondanks klimaatverandering en biodiversiteitsverlies, een wereldwijde transitie leiden naar een duurzaam voedselsysteem, en daarbij ook nieuwe kansen aanboren die horen bij deze transitie.

De Verenigde Naties organiseerden op 23 september 2021 een top over voedselsystemen. De internationale gemeenschap verzamelde 'goede praktijken' en werkte werkpaden uit om in de toekomst voldoende, gezond en duurzaam geproduceerd, betaalbaar en veilig voedsel te garanderen.

Het regeerakkoord en de beleidsnota's Economie, Wetenschap en Innovatie hebben het thema van duurzame voedselproductie op de agenda gezet. Vlaamse land- en tuinbouwproducten behoren tot de wereldtop op vlak van kwaliteit en voedselveiligheid. Dit is het gevolg van vakmanschap, onderzoek en innovatie. Het is de ambitie van Vlaanderen om deze positie te versterken.

In de periode 2018-2021 werd [een Vlaamse FIT4FOOD2030 onderzoeksagenda](#) opgemaakt door het departement EWI en Departement L&V voor een gezond duurzaam en eerlijk voedselsysteem. Deze is opgebouwd uit ideeën en suggesties voortkomend uit de verschillende workshops en bilaterale meetings met stakeholders. Alle ideeën werden co-creatief en transdisciplinair verzameld en geclusterd volgens de 4 Europese Food 2030-thema's:

- circulariteit en inputefficiëntie
- klimaat en duurzaamheid
- innovatie en economie
- voeding en gezondheid

Eind 2022 werd de Vlaamse voedselstrategie gepubliceerd door het Departement Landbouw en Visserij. De Vlaamse voedselstrategie verbindt de diverse werven, beleidskaders en stakeholder-initiatieven met elkaar en identificeert de op te vullen hiaten. Het Departement Landbouw en Visserij riep een brede voedselcoalitie in het leven om de voedselstrategie uit te tekenen en ook uit te dragen. De coalitie bestaat uit organisaties uit agrovoedingsketen, onderzoek, middenveld en verschillende beleidsdomeinen. Met deze partners krijgen de relevante thema's en waarden in het voedselsysteem een plaats aan tafel.

De Vlaamse voedselstrategie bestaat uit vier strategische pijlers, geïnspireerd op het Food 2030-onderzoeksbeleidskader van de Europese Commissie:

- Gezonde en duurzame voeding voor iedereen
- Voedselsysteem binnen ecologische grenzen
- Voluit voor een veerkrachtige voedsel economie
- Voedsel verbindt boer tot burger

Vlaanderen Circulair, een partnerschap van overheden, bedrijven, middenveld en kenniswereld, is het knooppunt en de inspirator voor de circulaire economie in Vlaanderen. De Werkagenda Voedselketen is één van zes thematische werkagenda's die door Vlaanderen Circulair in het leven werden geroepen om de circulaire transitie te realiseren. De werkagenda is een partnerschap dat wordt getrokken door het Departement Landbouw & Visserij en Fevia Vlaanderen, met ondersteuning van Vlaanderen Circulair. Het werkagenda-rapport, waarin de scope, doelen, werkpaden en actiepistes werden geformuleerd, is het resultaat van een breed participatietraject waarbij 55 organisaties en 79 experts werden betrokken. Deze werkagenda is dan ook sterk complementair met die van Bio-economie, dat getrokken wordt door departement EWI.

In 2021 presenteerde de Vlaamse Regering een update van het Vlaamse beleidsplan bio-economie. Dit beleidsplan diende als basis voor de werkagenda Bio-economie binnen Vlaanderen Circulair.

Dit plan heeft als doel om biomassa en reststromen beter te gaan hergebruiken als grondstof in de circulaire economie. Hierbij wordt ook ingezet op onderzoek, innovatie, en een betere samenwerking tussen de landbouwsector en de chemie-, farma- en voedselindustrie. Een https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/54673recente_studie (maart 2023), uitgevoerd door Technopolis Group, in opdracht van het Departement EWI bracht de onderzoeksterktes en opportuniteiten in kaart binnen de Vlaamse Bio-economie. Hieruit kwamen 6 specifieke onderzoeksdomeinen naar voor, waaronder 4 relevant voor een Vlaamse Landbouw- en Voedselhub:

- microbiom voor de landbouw;
- klimaatadaptatie en -mitigatie voor de landbouw;
- duurzame en circulaire voedselketens;
- alternatieve gewasbescherming.

In het kader van het plan Vlaamse Veerkracht (relanceplan) vond er in 2021 een projectoproep 'Realisatie eiwitstrategie' plaats. De projecten binnen deze oproep moesten nieuwe samenwerkingsverbanden creëren rond duurzame en gezonde eiwitten voor mens en/of dier en zo bijdragen aan het einddoel van de strategie: een duurzamere, diverse en toekomstgerichte eiwitvoorziening in Vlaanderen. De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw keurde 19 projecten goed die het aanbod van eiwitten voor dierlijke en menselijke consumptie in Vlaanderen versterken en trekt daarvoor 3,5 miljoen euro uit.

II. Extra investering in het versterken van de Vlaamse innovatieve landbouw- en voedselhub

De Vlaamse minister bevoegd voor Economie, Innovatie en Landbouw wil die innovatieve en duurzame Vlaamse Landbouw- en Voedselhub verder ondersteunen en versterken. Hiervoor zal er blijvend worden ingezet op onderzoek, innovatie en de doorvertaling naar de praktijk, naast het nodige flankerend beleid. Via de reguliere kanalen en instrumenten zullen hiervoor in de komende jaren extra middelen worden voorzien.

Vanaf 2023 wordt 13 mio euro voorzien die als volgt wordt verdeeld in 2023:

Instrument	Bijkomend recurrent budget (in k euro) vanaf 2023
Thematische oproep FWO	5.000
VLAIO LA-Trajecten	5.000
Socio-economisch onderzoek	600
Praktijkcentra Plant	1.000
Implementatie Deals	1.200
VLAM	200

Totaal	13.000
--------	--------

Thematische oproep FWO:

Het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) Vlaanderen stimuleert en ondersteunt door financiële steun het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek, het strategisch basisonderzoek, het klinisch-wetenschappelijk onderzoek, de aanschaf van onderzoeksinfrastructuur en het beheer van grote rekencapaciteit in Vlaanderen. FWO ondersteunt onderzoek bottom-up, waarbij via specifieke thematische oproepen steun gegeven kan worden aan projecten die specifieke beleidsinitiatieven ondersteunen.

Vanaf 2023 zal er jaarlijks 5 miljoen euro extra ter beschikking worden gesteld van FWO om een thematische oproep te lanceren voor strategisch basisonderzoek rond landbouw en voedsel om de innovatieve en duurzame Vlaamse Landbouw- en Voedselhub te versterken. Deze nota voorziet in bijgevoegd ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering conform artikel 18, §3 van het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid van 30 april 2019 in de specifieke modaliteiten voor deze thematische FWO-oproep, zoals dit voor alle oproepen van het FWO gebeurt.

Er wordt een jaarlijks budget van 5 miljoen euro voorzien waardoor een totaalbudget van 10 miljoen ter beschikking zal zijn voor een eerste tweejaarlijkse oproep (2023-2024) zodat er een voldoende hoog slaagpercentage kan behaald worden voor deze eerste oproep. Binnen dit totale budget wordt er ook 300.000 euro (150.000 euro per jaar) in totaal voorzien voor de noodzakelijke organisatie van de oproep (panelvergoedingen en de administratieve ondersteuning/omkadering).

In de artikelsgewijze bespreking (deel B) wordt dieper ingegaan op het reglementair kader van deze thematische oproep. Er wordt hierbij zoveel mogelijk aangesloten bij het bestaande financieringskanaal 'Strategisch basisonderzoek projecten'. Dit zorgt er enerzijds voor dat de potentiële indieners de regelgeving kennen en dus relatief snel gepaste projectvoorstellen kunnen opmaken en anderzijds dat het FWO deze oproep op een efficiënte manier kan organiseren.

VLAIO LA-trajecten

VLAIO beschikt sinds 2011 over het programma 'Landbouwtrajecten'. De doelstelling van de LA-trajecten is om vanuit een concrete probleemstelling of vraagedreven opportuniteit van een collectief van ondernemingen uit de primaire sector, innovatieve oplossingen aan te bieden die op relatief korte termijn toepasbaar zijn en die resulteren in zichtbare veranderingen met een duidelijke (economische) meerwaarde voor de ruime doelgroep.

LA-trajecten worden gekenmerkt door een geïntegreerde aanpak van kennisverwerving tot kennisoverdracht. Daarbij dient gestreefd te worden naar een sterke betrokkenheid van ondernemingen/organisaties uit de doelgroep, zowel bij de voorbereiding van een projectaanvraag, als tijdens de uitvoering van het traject en de realisatie van de doelstellingen. Een projectaanvraag voor een LA-traject wordt ingediend door de kennisinstellingen (universiteiten, hogescholen, onderzoeksorganisaties of erkende praktijkcentra). Het volledige traject van kennisverwerving tot kennisgebruik wordt geïntegreerd in één project. De projectduur van een LA-traject bedraagt minimaal 2 tot maximaal 4 jaar, met een tussentijdse evaluatie voor projecten die langer lopen dan 2 jaar. Het subsidiepercentage bedraagt 90% van de aanvaarde projectkosten. De cofinanciering van de resterende 10% van het budget gebeurt via bijdragen van de doelgroep ondernemingen. Projecten kunnen ingediend worden tot eind november. De evaluatie wordt afgerond in de tweede helft van april van het volgende jaar.

Het budget van de LA-trajecten werd de laatste 10 jaar nauwelijks gewijzigd, in tegenstelling tot de stijgende vraag naar onderzoeksfinanciering voor dit speciaal type trajecten. Door het budget vanaf 2023 jaarlijks te verhogen met 5 mio euro, zijnde dus een jaarlijks budget van 15.3 mio, kan getracht worden om meer kwalitatieve projecten te financieren en om aansluiting bij de Vlaamse

beleidsdoelstellingen voor meer duurzame landbouw en voedselproductie te vinden. Via een gedeeltelijke thematische oormerking van de middelen voor de call Landbouwtrajecten, zullen we de aansluiting bij de beleidsprioriteiten versterken. Deze thematische oormerking zal door VLAIO gebeuren in overleg met een klankbordgroep vanuit de onderzoeksgemeenschap en het Beslissingscomité bij het FIO.

In de toekomst zal er ook overleg zijn tussen FWO en VLAIO, zodat de interessante onderzoeksprojecten een doorstroming kunnen vinden naar de nuttige LA-trajecten of speerpuntclusters. Zo zorgen we dus verder mee voor afstemming en complementariteit.

VLAIO subsidieert ook een beperkt aantal grootschalige en ambitieuze speerpuntclusters¹. Voor deze speerpuntclusters geldt dat ze voor een voor Vlaanderen strategisch domein, in een samenwerkingsverband tussen ondernemingen, kennisinstellingen en overheid (triple-helix), een ambitieuze lange termijnstrategie en competitiviteitsprogramma ontwikkelen en uitvoeren. De lange termijnstrategie vertrekt vanuit een omvangrijk marktpotentieel voor de ondernemingen, terwijl binnen het competitiviteitsprogramma er ook voldoende aandacht dient te zijn voor het realiseren van aantoonbare resultaten op korte termijn.

Eén van de rollen van speerpuntclusters bestaat erin dat ze van alle bij het initiatief betrokken actoren het mandaat hebben om programma-middelen ter uitvoering van het competitiviteitsprogramma te beheren. Zij kunnen deze middelen ook inzetten voor Landbouwtrajecten (sinds 2020), waarbij ze zelf al dan niet betrokken zijn als uitvoerder. De thema's van de ingediende projecten dienen aan te sluiten bij de onderzoeksagenda van de betrokken speerpuntcluster(s).

Socio-economisch onderzoek

Binnen de afdeling Landbouw en Maatschappij van het Vlaamse agentschap ILVO, het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek, zal een onderzoek worden uitgevoerd rond socio-economische innovaties over ons toekomstig landbouw- en voedselsysteem. Hierbij zal de blik gericht worden op drie niveaus, die weliswaar sterk verbonden zijn met elkaar: het macro-economisch, meso-economisch en micro-economisch niveau.

Als gevolg van de vaststelling dat de landbouwprijsvorming enerzijds gebeurt binnen een sterk geglobaliseerde wereldeconomie terwijl langs de andere kant steeds meer economieën zoals China, Brazilië maar ook de VS hun voedselbeleid inzetten voor geo-politieke doeleinden, zal onderzoek uitgevoerd worden naar macro-economische systeemdynamieken en hun invloed op de Vlaamse landbouwsector.

Op meso-niveau zal onderzoek uitgevoerd worden naar vernieuwende samenwerkingsverbanden en verdienmodellen (vb. carbon farming, regional branding, voedselhubs, coöperatie 2.0,...) om de marktmacht van landbouwers binnen de keten te versterken. Het gaat hier voornamelijk om beter inzicht te krijgen in de potentie en effectiviteit van nieuwe samenwerkingsverbanden op meso-niveau en wat ze kunnen betekenen voor enerzijds de Farm-to-Fork transitie maar anderzijds ook het inkomen van de landbouwer ('just' transition).

Tot slot zal op micro-economische niveau de set aan bedrijfsmanagementtools (cfr. Routeplanner melkvee) verder uitgebouwd worden, evenals de zoektocht naar aangepaste bedrijfsmodellen (cfr. Verdienwijzer) om de economische weerbaarheid van de Vlaamse landbouwbedrijven te versterken. Belangrijk hierbij is dat gestreefd wordt naar het genereren van output die rechtstreeks bruikbaar is in de landbouwpraktijk.

¹ Flanders' FOOD, trekker van de speerpuntcluster en het innovatieplatform van de agrovoedingsindustrie in Vlaanderen, heeft een strategische onderzoeks- en innovatieagenda opgemaakt met meerdere programmalijnen: resilient and sustainable agrifood systems; world class food production; personalised food products and healthy diets; new and shifting resources. Binnen elke programmalijn werkt Flanders' FOOD samen met bedrijven en kennisinstellingen.

Voor het uitvoeren van dit socio-economisch onderzoek met betrekking tot innovaties in de landbouw wordt een totaalbudget van 600.000 euro vrijgemaakt en ter beschikking gesteld aan ILVO.

Praktijkcentra Plant

Innovatie komt tot stand vanuit een behoefte/probleem en via interacties en co-creatie tussen relevante actoren (multiactor) met complementaire kennis (multidisciplinair) (landbouwers, onderzoekers, adviseurs, producentorganisaties, leveranciers, ...) worden oplossingen uitgetest. Dit leidt tot de verspreiding van praktische oplossingen en uiteindelijke valorisatie op het bedrijf.

Onder meer de Praktijkcentra Plant zijn hierin belangrijke en krachtige spelers. Zij staan in voor de kennisoverdracht en de begeleiding van de verschillende sectoren in de primaire productie, en voor de concrete implementatie van wetenschappelijke kennis op de bedrijven. De verschillende onderzoekscentra kennen ook de actuele noden van de sector en hebben een jarenlange expertise. Hun niveau van specialisatie in bepaalde teelten stelt hen bovendien in staat om op een geïntegreerde manier in te zetten op innovatieve en duurzame productiesystemen, smart farming, klimaatrobuustheid, biologische teelt, minimaal gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen.

De 12 praktijkcentra plant in Vlaanderen staan in voor het praktijkgericht onderzoek binnen de Vlaamse land- en tuinbouw en vormen een onmisbare schakel binnen het sterke Vlaamse AKIS (Agriculture Knowledge and Information Systems). In 2020 verenigden deze praktijkcentra zich in het samenwerkingsverband 'Praktijkcentra plant' met als doel de onderlinge samenwerking en synergie nog verder te versterken. Door hun jarenlange ervaring hebben ze grote bekendheid en betrouwbaarheid verworven bij hun doelgroep. Samen met hun geografische spreiding en directe nabijheid zijn dat troeven die maken dat de praktijkcentra snel en doelgericht kunnen inspelen op de noden en opportuniteiten binnen de sectoren en een hefboom kunnen vormen om nieuwe beleidsinitiatieven in de praktijk te realiseren.

Ook in de dierlijke sectoren wordt via verschillende praktijkcentra onderzoek uitgevoerd en voorlichting voorzien aan de landbouwsector. Duurzame evoluties in de fokkerij en het houden van verschillende diergroepen wordt op deze manier verzekerd, zowel voor rundvee, varkens, pluimvee, kleine herkauwers als bijen.

Het huidig werkingskader van de praktijkcentra heeft als doel de ondersteuning van de verdere transformatie van en innovatie binnen de landbouwsector, onder meer op vlak van rendabiliteit, milieudruk, klimaat, agro-ecologie, korte en circulaire ketenmodellen, biodiversiteit en bio-economie.

De gereserveerde middelen zullen toelaten om via de werking van en de onderlinge samenwerking tussen de Praktijkcentra Plant en andere regionale spelers de strategische doelstellingen uit de voedselstrategie te realiseren. Daarnaast zullen deze bijkomende middelen toelaten dat opportuniteiten vanuit de verschillende incubatoren in Vlaanderen gevaloriseerd worden in een intensere samenwerking tussen de bedrijven en Praktijkcentra Plant.

Implementatie deals

Voor de uitvoering van de Vlaamse voedselstrategie wordt er gewerkt met de uitrol van voedseldeals. Zij hebben het potentieel om impact te hebben op meerdere strategische doelstellingen en vullen de leemtes die zich voordoen. Diverse actoren in het voedselsysteem engageren zich om hierrond samen te werken. Voor elke voedseldeal werden, in samenspraak met de voedselcoalitie, de doelstellingen geconcretiseerd en een kort plan van aanpak uitgewerkt.

Overzicht huidige set voedseldeals:

- Vlaanderen als innovatieve landbouw- en voedselhub
- Samen werken aan eerlijke prijsvorming en echte prijzen

- Sociale distributieplatformen structureel uitbouwen, verankeren en transformeren naar voedselhubs
- Naar gezonde en duurzame voedselomgevingen in de Vlaamse publieke ruimte
- Gezonde, duurzame en betaalbare voedingspatronen aanmoedigen via diverse catering-settings
- Toegang van kinderen en jongeren tot voldoende, gezonde en duurzame voeding garanderen
- Onafhankelijk publiek expertisepunt voor integrale blik op voeding
- Agro-ecologie in het Vlaamse voedselsysteem: kansen stimuleren, hindernissen wegwerken
- Voedselstrategieën op lokaal, regionaal en provinciaal niveau
- Valorisatie van carbon farming in de agrovoedingssector via publiek-private samenwerking
- Werken aan de beschikbaarheid van voedselgrond

Een bijkomend budget van 1,2 miljoen euro/jaar wordt voorzien vanaf 2023:

- ter ondersteuning van specifieke projecten/opdrachten die resulteren uit deze deals;
- ter ondersteuning van horizontale acties/opdrachten die meerdere deals/de gehele strategie ten goede komen, zoals bv. facilitatie van samenwerkingsverbanden, communicatieplatformen of monitoring;
- tot slot wordt ook gekeken naar gerichte acties die de uitrol van voedselwerven mee kunnen ondersteunen zoals beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking rond voedseltopics (bv. Eiwitstrategie).

Op basis van de werkpakketten ter concretisering van de deals, zullen specifieke opdrachten of projecten gegund worden. De Voedselcoalitie en het Netwerk Voedselbeleid worden nauw betrokken omwille van het noodzakelijke voedselsysteem perspectief, draagvlak bij voedselsysteemactoren en beleidsdomeinoverschrijdende karakter van de deals.

Nieuwe opdracht voor VLAM

De VLAM-missie “producten van bij ons doen schitteren” krijgt een nieuwe invulling door Vlaanderen wereldwijd naar voor te schuiven als de regio met de beste kwalitatieve voedselproductie ter wereld.

Vlaanderen staat bekend om zijn hoogkwalitatieve en veilig geproduceerde producten. Deze unieke positie als voedselregio wil VLAM uitspelen in het buitenland. Door Vlaanderen als hoogkwalitatieve en innovatieve voedselregio op de kaart te zetten versterkt VLAM de exportpositie en de veerkracht van de Vlaamse landbouwsector. Hiermee wil VLAM de bekendheid en het marktaandeel van Vlaamse land- en tuinbouwproducten vergroten in Europa en ver daarbuiten. Daarbij is voldoende oog voor Complementariteit met andere initiatieven: waar VLAM specifiek inspeelt op de noden van de landbouwsector, doet FIT dit ook voor andere sectoren.

Met “voedsel verbindt boer en burger” wil VLAM de Vlaming niet alleen informeren, maar ook de betrokkenheid van de Vlaamse burger bij de land- en tuinbouwsector en hun producten versterken. Daarbij is voldoende oog voor Complementariteit met andere initiatieven: dit past binnen het actieplan welbevinden van het departement Landbouw en Visserij en het ILVO. In het actieplan gaven land- en tuinbouwers aan dat men veel stress ervaart door complexe regelgeving, onzekerheid en de beperkte waardering van de burger. Door in te spelen op dit laatste draagt VLAM bij tot een beter welbevinden van onze boeren.

VLAM gaat voluit voor een veerkrachtige voedsleconomie door Vlaanderen als innovatieve en hoogkwalitatieve voedselregio naar voren te schuiven. Op deze manier versterkt VLAM de

weerbaarheid van de Vlaamse land- en tuinbouwsector en draagt VLAM bij aan de internationale uitstraling van Vlaanderen.

Voor de realisatie van deze nieuwe invulling wordt 200.000 euro/jaar voorzien.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de regels voor de thematische oproep voor onderzoeksprojecten bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO).

Artikel 1: In dit artikel wordt in eerste instantie de gebruikte definitie geduid.

In **artikel 2** wordt het doel van de thematische oproep omschreven. Het gaat om strategisch basisonderzoek in alle wetenschapsgebieden. Uit dit wetenschappelijk onderzoek moeten onderbouwde beleidsondersteuning en praktische oplossingen kunnen voortvloeien voor de samenleving die de transitie naar een duurzame landbouw en voedselproductie kunnen faciliteren

Er werden drie thematische clusters bepaald waarbinnen de onderzoeksvorstellen moeten passen.

1. Landbouw- en voedselsystemen binnen ecologische grenzen: duurzame landbouwpraktijken en teelten en dierenwelzijn

Onze landbouw- en voedselsystemen staan onder hoge druk van de klimaatverandering maar zorgen andersom ook voor extra druk op de omgeving. Onderzoek en innovatie om de landbouwsector in Vlaanderen toekomstgericht en duurzaam te maken binnen de grenzen van onze planeet zijn primordiaal. We streven via een systeemaanpak niet alleen naar een klimaatneutrale landbouw maar ook een klimaatrobuust en klimaatslim agrovoedingsysteem dat kan voorzien in voedselzekerheid.

2. Gezonde en duurzame voeding voor iedereen

Iedereen moet recht en toegang hebben tot gezonde en duurzame voeding. De keuze voor gezonde en duurzame voeding zou de gemakkelijkste keuze moeten zijn. Er bestaan echter tal van factoren die het consumentengedrag (in)direct bepalen. Ook de communicatie naar consumenten is niet altijd eenduidig. Al deze factoren maken wijzigingen aan het consumptiepatroon in Vlaanderen niet evident.

3. Veerkrachtige economie

Ondernemerschap en innovatie zijn essentieel om onze landbouw- en voedselsystemen toekomstgericht te maken. Enkel zo kunnen we inzetten op duurzame verdienmodellen en op kwalitatieve producten met een hoge toegevoegde waarde, gericht op wat de markt vraagt en creëren we een systeem dat veerkrachtig is en bestand tegen externe schokken. Innovatieve businessmodellen gelinkt aan meer duurzame productie genereren een groot economisch potentieel voor de hele agrovoedingssector. Er dient dan ook voldoende aandacht te zijn voor mogelijke opschaling van dergelijke innovatieve modellen. Daarnaast kan een verhoogde transparantie in de huidige systemen en verdienmodellen leiden tot sterkere connecties en samenwerking binnen het systeem.

Hierbij is het belangrijk om te verduidelijken dat onder landbouw ook visserij en aquatische productie verstaan wordt. Daarnaast is het zo dat de focus van de landbouw-gerelateerde projecten niet alleen beperkt hoeft te worden tot de productie van voldoende, veilig, gevarieerd en kwaliteitsvol voedsel, maar mag ook verder gaan richting productie van voeders en biomassa ter vervanging van eindige grondstoffen.

In **artikel 3** wordt de precieze omschrijving van de categorie van aanvragers die in de oproep een aanvraag mogen indienen, gegeven. Daarnaast wordt hier meegegeven dat er verplichte vooraanmelding is en dat FWO de ontvankelijkheid zal controleren. Wat betreft het geven of het

projectvoorstel past binnen de thematische afbakening zal het FWO een beroep doen op de expertenpanels.

Artikel 4 bepaalt vervolgens de beoordeling van de ontvankelijkheid en de evaluatiecriteria en de vereisten voor de selectieprocedure. Het gaat over de wetenschappelijke kwaliteit van het projectvoorstel en de utiliteitsperspectieven van het projectvoorstel. Hierbij wordt er omwille van uniformiteit zoveel mogelijk beroep gedaan op het bestaande reglementair kader met betrekking tot de projecten strategische basisonderzoek.

De twee criteria (wetenschappelijke kwaliteit en utiliteitsperspectieven) zijn elk goed voor een gewicht van 50% in de totale score.

Artikel 5 geeft de duur van het project, het maximale steunbedrag en de subsidiabele kosten met name werkingskosten, personeelskosten en 17% overheadkosten. Daarnaast worden nog specifieke regels m.b.t. onderaannemers en budgetverdeling tussen Vlaamse en niet-Vlaamse onderzoekscentra meegegeven.

De Vlaamse Regering geeft met **artikel 6** de opdracht aan de raad van bestuur van het FWO om de verdere interne procedures uit te werken en deze openbaar te maken. Het gaat hier louter om praktisch, organisatorische procedures.

Artikel 7 geeft tot slot aan welke minister belast wordt met de uitvoering van het besluit.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Met deze beslissing wordt het reglementair kader uitgewerkt voor thematische oproepen voor onderzoeksprojecten bij FWO.

In de begrotingsopmaak 2023 werd 5 miljoen euro voorzien voor FWO voor een thematische oproep voor onderzoeksprojecten in 2023. Dezelfde bedragen zullen ook voorzien worden bij de BO 2024. Voor de tweejaarlijkse oproep van FWO wordt bijgevolg een totaal budget van 10 miljoen euro voorzien (dus jaarlijks 5 miljoen euro) zodat er een voldoende hoog slaagpercentage kan voorzien worden voor deze oproep. Binnen dit totale budget wordt er ook 150.000 euro per jaar (3%) voorzien voor de noodzakelijk organisatie van de oproep (panelvergoedingen en de administratieve ondersteuning/omkadering).

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 22/06/2023.

Het begrotingsakkoord werd aangevraagd op 28/06/2023. Op 10 juli werd het begrotingsakkoord verleend.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorliggend ontwerp van besluit heeft geen weerslag op het personeelsbestand of het personeelsbudget van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorliggend ontwerp van besluit heeft geen weerslag op het personeel, de werkingsuitgaven,

investeringen, schuld en ontvangsten van de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Volgend op de principiële goedkeuring van dit ontwerp van besluit wordt het advies van FWO over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de regels voor de thematische oproep voor onderzoeksprojecten bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO) gevraagd.

Volgend op het advies van FWO wordt het advies van de Raad Van State gevraagd over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de regels voor de thematische oproep voor onderzoeksprojecten bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen, indien het advies van het FWO geen aanleiding zou geven tot aanpassing van het ontwerp van besluit.

Na verwerking van de opmerkingen van de Raad Van State, wordt een finale versie van het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de regels voor de thematische oproep voor onderzoeksprojecten bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen voorgelegd aan de Vlaamse Regering voor definitieve goedkeuring. Bij definitieve goedkeuring van het ontwerp van besluit tot vaststelling van de regels voor de thematische oproep voor onderzoeksprojecten bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen wordt een ministerieel besluit ondertekend ter toekenning van de middelen aan het FWO.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de regels voor de thematische oproep voor onderzoeksprojecten bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO);

2° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw te gelasten over het voormelde ontwerp van besluit het advies in te winnen van het FWO;

3° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw te gelasten over het voormelde ontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerd wetten op de Raad van State als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemd advies geen aanleiding geeft tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw,

Jo BROUNS

Bijlage 1: Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de regels voor de thematische oproep voor onderzoeksprojecten bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO).

Bijlage 2: Advies IF

Bijlage 3: Begrotingsakkoord